

EEN DAG DER STRIJDKRACHTEN?

Er gebeurt op dit ogenblik van alles rond veteranen. Niet alleen is er een veteranennota waarin het beleid en de speerpunten zijn vastgelegd. Dat strekt Defensie tot eer en geeft in ieder geval aan dat men over het thema heeft nagedacht. Papier zegt echter niet alles. Soms zijn woorden niet meer dan holle frasen en veel voornemens blijven niet meer dan dat. Nee, er gebeurt in dit geval daadwerkelijk van alles.

Allereerst is er weer aandacht voor betoonde dapperheid. In ons decoratiestelsel zijn in het verleden vijf dapperheidsonderscheidingen ingesteld voor 'moedig en beleidvol optreden' tegenover een tegenstander. Deze zijn, in volgorde van belangrijkheid: de Militaire Willemsorde, de Bronzen Leeuw, het Bronzen Kruis, het Kruis van Verdienste en het Vliegerkruis. Er is een Kapittel der Militaire Willemsorde ter beoordeling van voordrachten en verzoeken tot het verlenen van deze hoogste decoratie.

Als het gaat om de beoordeling van voorstellen tot toekenning van één van de andere onderscheidingen is een andere commissie actief. In de Tweede Wereldoorlog is de Commissie Militaire Onderscheidingen ingesteld. De naam is later gewijzigd in Commissie Dapperheidsonderscheidingen. Vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw passeerden deze commissie geen voorstellen die tot een positief advies aan de minister van Defensie leidden. Maar dat veranderde begin deze eeuw.

Op 23 januari 2002 reikte de toenmalige minister van Defensie, Frank de Grave, in de Ridderzaal aan het Binnenhof drie dapperheidsonderscheidingen uit. Twee vliegers, majoor M. Duivesteijn van de Koninklijke Luchtmacht en majoor W. Thomas van de United States Air Force kregen het Vliegerkruis. Zij kregen deze onderscheiding voor bijzondere verrichtingen in 1999

tijdens de operatie Allied Force op de Balkan. Daarnaast kreeg de korporaal der Mariniers D. Vonk het Bronzen Kruis voor zijn optreden bij de VN-operaties in Cambodja, in 1993.

Op 29 juni 2005 werden opnieuw twee onderscheidingen uitgereikt. De Prins van Oranje reikte op de eerste 'Veteranendag nieuwe stijl' aan de soldaten der eerste klasse J.J. Kloek en E.R. Jongbloed het Kruis van Verdienste uit wegens 'moedig of beleidvol gedrag tegenover de vijand'. Beide soldaten maakten deel uit van de Stabilization Force Iraq 3 en behoorden tot 42 Pantserinfanteriebataljon van het Regiment Limburgse Jagers. Zij hadden in mei 2004, met gevaar voor eigen leven, voorkomen dat er bij een schietincident slachtoffers aan Nederlandse zijde vielen. De laatste keer dat deze onderscheiding werd uitgereikt was overigens in 1963, naar aanleiding van de inzet in Nieuw Guinea.

Illustratief voor deze herontdekking van de dapperheidsonderscheiding is ook de indrukwekkende wijze waarop koningin Beatrix op 30 mei dit jaar bij een plechtigheid op het Binnenhof de Militaire Willemsorde aan de 1ste Zelfstandige Poolse Parachutistenbrigade uitreikte. Het is de erkenning van de moedige inzet van het personeel van deze eenheid tijdens de operatie Market Garden in september 1944. De afloop is bekend; de brug bij Arnhem was de bekende 'brug te ver'. De operatie mislukte.

Het vaandel van de brigade werd versierd met een zijden cravate en de twee kleinzonen van de toenmalige commandant, generaal-majoor Stanislaw Sosabowski, namen de Bronzen Leeuw voor hun grootvader in ontvangst. Twee bijzondere onderscheidingen: de Militaire Willemsorde was

sinds 1955 niet meer toegekend, de Bronzen Leeuw werd 43 jaar geleden voor het laatst uitgereikt. Iedereen kon overigens via de televisie van deze plechtigheid getuige zijn.

Maar ook de Nederlandse veteranen treden voor het voetlicht. Tot 2005 was er sprake van het défilé in Wageningen en vele grotere en kleinere herdenkingen overal in Nederland en deels op erevelden elders. De eerstgenoemde herdenking werd ook via de televisie uitgezonden. De andere herdenkingen speelden zich veelal in de eigen kring af. In 2005 is de Nederlandse Veteranendag ingesteld. Op de verjaardag van prins Bernhard eert Nederland publiekelijk de tienduizenden veteranen die de belangen van de Nederlandse staat hebben verdedigd. Zoals postbus 51 aangeeft: het is geen herdenking, het is geen reünie, het is geen open dag en het is geen wervingsactiviteit van Defensie. Het is een eerbetoon.

En dat is terecht! Deze tienduizenden werden immers, omdat zij militair waren of gemilitariseerd werden, op vele plaatsen in de wereld ingezet om daar, vaak in moeilijke en soms zelfs onmogelijke omstandigheden, de opgedragen taken naar beste kunnen uit te voeren. Taken die werden opgedragen door de regering, die de zeggenschap over de zwaarmacht heeft. Taken die worden opgedragen en waarvoor men dus de uitvoerder in principe niet aansprakelijk mag stellen.

Het is impliciet ook een eerbetoon aan met name de partners, kinderen, ouders en andere familieleden. Ook dit thuisfront werd en wordt immers geraakt door een dergelijke inzet. Niet alleen de veteranen, maar ook het thuisfront betaalt in vele gevallen een prijs, en soms zelfs de zwaarste. Niet alleen de veteranen maar ook het thuisfront

weet van de echte en de verborgen littekens. Gelukkig ook: niet alleen de veteranen maar ook het thuisfront weet van iemands inzet, van ervaren trots, van de wetenschap dat het haalbare is bereikt.

Als dit editoraal wordt geschreven moet de Nederlandse Veteranendag 2006 nog plaatsvinden. Mede op basis van de ervaringen van 2005 is een indrukwekkend programma opgesteld. Er is een ceremoniële medaille-uitreiking, een défilé, een 'fly-past' en 'infotainment', een soort braderie voor veteranen, andere militairen en belangstellenden.

Er is echter méér. Met ingang van 2006 krijgt de Nederlandse Veteranendag daadwerkelijk nationale betekenis. De ministerraad heeft daartoe op 24 mei jongstleden besloten. Het kabinet wil daarmee structureel bijdragen aan de maatschappelijke erkenning van 'de' veteraan. De nationale vlaginstructie zal daartoe worden aangepast.

De redactie hoopt dat dit eerbetoon in de Nederlandse maatschappij breed gedragen wordt. Dat niet alleen de regering, niet alleen de autoriteiten, niet alleen de familie en bekenden en niet alleen de veteranen zelf van hun betrokkenheid blijk zullen geven. Waardering en respect, dat is waar veteranen recht op hebben. Waardering en respect kan wonden helpen helen en kan helpen steeds weer nieuwe uitdagingen aan te gaan.

De kop van dit editoriaal is 'dag der strijdkrachten'. In vele landen bestaat een dergelijke dag of spelen de strijdkrachten een belangrijke rol bij een nationale feestdag. Er worden bijvoorbeeld parades georganiseerd. Nederland eert zijn militairen op een andere manier. Nederland heeft een Nationale Veteranendag. Een goede keuze.